

νατος, ἔζησα αρκετά, ἀρίνω μετ' ἐμέ γόνον ἔξοχον, τὴν μουσάν μου!

Ἐπειδὴ δὲ ἐξήπειρο καθόσον ἐλάλει, παρ' ὁλίγον τὴν ἐμπνευσί του νὰ μετατραπῇ εἰς παραφροσύνην.

Αἴρυνκ ἐλθοῦσα, ἡ Λιζέτα, εἶπε πρὸς τοὺς σύναδενοντας; δῆτι ἡ κυρία Λανδριάνη, σύστα δισδιάθετος δὲν ἐδύνατο νὰ τοὺς δεχθῇ. Καὶ δὲ μὲν Ὁδοάκρης ὑπεμειδίασε ρίψας βλέμμα πανούργον εἰς τὴν Λιζέταν, ὃ δὲ Φαβρίκιος οὔτε λυτηθίσις οὔτε εὐχαριστηθεὶς, ἐπηκώθη μεθ' ὅρμης, ἐκάλυψε τὴν κεφαλήν, καὶ ἐξῆλθε παρακολουθούμενος ἀπὸ τὸν Μύρωνα μὲ τόσην ταχύτητα, ὡστε δὲ ποιητὴς δὲν τοὺς ἔφινε.

Μόλις δὲ ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἀπήντησαν νέον τινά, μικρόσωμον καὶ λευκοπρόσωπον, τὸν ὄποιον θὰ ἐξελάμβανες διὰ παιδίον ἀν οἱ μέλκνες ἀλλὰ σκεπτικοὶ ὄφθαλμοί του, ἢ ἀν τὸ κομψὸν καὶ βερύλλιον του δὲν ἐνεφαίνον ὥριμωτέρην ἡλικίαν, ὃ δὲ τρόπος μεθ' οὖς ἐγέρει τὸν πῖλον καὶ τὸ βίδισμά του δὲν ἐδίκνυον δῆτι ἔχει πείραν τοῦ κόσμου.

— Τί τρέχει, Κ. ποιητά; τί τρέχει; παρ' ὁλίγον νὰ μὲ πατήσῃς ἐξερχόμενος ὡς κεραυνός ἀπὸ τὴν ὥραίαν σου. Είσαι λοιπὸν ἀθεράπευτος; Περᾶς δλον τὸν καρδὺ κομψεύμενος πλητίον εἰς τὰς κυρίας; Πῶς είσαι ἀνόντος, υἱὲ τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ πῶς θὰ μ' ἐραίνεσθαι μωρὸς ἀν δὲν ἔτοι ἀκαδημαϊκός!

Ο Φαβρίκιος, ἀν καὶ ἐπροχώρει, ἐράνη ἐμποδισθεὶς ἀπὸ τὰ τολμηρὰ ταῦτα λόγια, τύσον σύρφων μὲ τὰ αἰτιθήματά του. Ο δὲ ποιητὴς ἐξεκρδίζετο γελῶν, καὶ ἔβριστε πρὸς τὸν νέον τοιαῦτα βλέμματα ἐμραντικά, ὡστε ἀν τὰ ἔβλεπεν ὁ Φαβρίκιος θὰ ἐνόει τὴν κωμῳδίαν.

— Α! ἀ! ἀπεκρίθη ὁ Ὁδοάκρης, μὰ τὸν τιμήν που γαίω μιὰ τὴν συνάντησιν! Συγχωρήστατέ με, Κ. Φαβρίκιε, νὰ σᾶς παρουσιάσω τὸ ὥραίον τοῦτον ἵππην, φίλον μου, τὸν ὄποιον καὶ ἀνύμνησε διὰ τῶν ετίχων μου, τὸν Κ. Ἐρέβικον, ἀξιον ἀνταγωνιστήν σας ὡς πρὸς τὴν κατὰ τοῦ ὥραίου φύλου ἀδεκτῶν σας.

— Πῶς! εἶπεν δὲ Ἐρέβικος προσποιούμενος ἐκστασιν καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Φαβρίκιον ἡ εὐγενεία του είναι δὲ κύριος Ἰταλὸς περὶ οὗ θίκουσα τίσα, δῆτις αἰσθάνεται τὴν αὐτὴν ἀποστροφὴν ὡς καὶ ἔγω; Τι κύριε! συγχωρήστατέ με νὰ σᾶς εἰπῶ πόσην συμπάθειαν ἔθισθαι δι' ὑμᾶς χωρὶς νὰ σᾶς γρωθῆται, ἀμαρ μαθῶν δῆτι δὲν μισῶ μόνος ἔγὼ τὸ ἐπιθευτὸν καὶ ἐπικτάχτον ἐκεῖνο φίλον τὸ ὄποιον οἱ γυναικοὶ ἀρέσκουνται νὰ λατρεύουν. Δευθῆτε με τοῦ λοιποῦ ἀκριβοῦ συνένοχον τῶν αἰσθημάτων σας! Τὸ κοινὸν ἡμῶν μῆσας κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου γρηγορεύεις ὡς συγγενικὸς δεσμὸς, ἀροῦ αἱ παρδίκιαι μας αἰσθάνονται τὴν αὐτὴν ἀτομίαν καὶ κατεργάντων.

Καὶ ταῦτα λέγων δὲ Ἐρέβικος ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Φαβρίκιον, δεσμού, δελεασθεὶς ἀπὸ τὴν εἰ-

λικρινὴ ταύτην δμιλίαν, ἔσφυγε τὴν χεῖρα τοῦ νέου δακοῦ.

— Ισως νομίζετε, ἐξηκολούθησε, μετὰ ζέσως ὁ Ἐρέβικος, δῆτι ἡ ἡλικία μου δὲν συμφωνεῖ μὲ τοὺς λόγους μου· ἀλλὰ, πιστεύεται με, ἐγήρασε αρκετά ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ ὁ λόγος· διτὶ δὲν εἶχα μάθει ἔγω μόνος μὲ τὸ ἐδίδαχκαν ἀλλοι. Τοιαύτην συμπάθειαν αἰσθάνεται πρὸς ὑμᾶς, ὡστε εἰναι ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθάνεσθαι καὶ σεῖς κατί τι δι' ἐμέ. Ιδοὺ κατὰ τὴν χεῖρά σας· ἀρχ ἐγένετο ἡ μεταξύ μας συμμαχία. Αξιῶ λοιπὸν διὰ νὰ τελέσωμεν τὰ ἐγκαίνια τῆς φιλίας μας νὰ ἔλθετε νὰ διαπνήσωμεν μαζῇ εἰς μικρὸν δάσος, διπου θὰ λέιβωμεν τὴν εὐχαριστησιν νὰ κοινώσωμεν πρὸς ἀλλήλους τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς διαλογισμούς μας, τοὺς ὅποιους ἔβιαζόμεθα μέχρι τοῦδε ἔνεκα τῆς μωρίας τῶν ἀλλων νὰ κρύπτωμεν εἰς τὰ βίθη τῶν καρδιῶν μας.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔλαβε τὸν βραχίονα τοῦ Φαβρίκιου ἀδυνατοῦντος ν' ἀντισταθῇ εἰς τοιαύτην εὐγένειαν. Αλλως, ἔσθάνετο τελάντι κλίσιν πρὸς τὸν νέον τοῦτον ὁμοιοπαθῆ φίλον. Ἐπροχώρει λοιπὸν μετ' αὐτοῦ προσφέρων αὐτὸς τὸ δεῖπνον, καὶ επιμένων εἰς τοῦτο, διότι ἐροβεῖτο μὴ τοὺς συνοδεύσῃ ὁ ποιητὴς· ἀλλ' οὔτος χαίρων ἐτρέχει κατόπιν αὐτῶν.

Τελευταῖος δὲ ἔργετο ὁ Μύρων.

("Επεται συνέγεια").

Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας Κωνσταντίνου Κοντογόνου τῇ x' Μαΐου 1856, ἐπετείω ἡμέρᾳ τῆς καθιδρύσεως τοῦ πανεπιστημίου "Οθωνος".

—ο—

Οἱ ἀναγνωταὶ τῆς Πανδώρας γνωρίζουσιν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δῆτι εἰς μνήμην τῆς ἰδρύσεως τοῦ "Οθωνείου Πανεπιστημίου" τελεῖται ἐνιαυσίως, τῇ 20 Μαΐου, πανήγυρις, καθ' ἧν τῶν καθηγητῶν τις ἐκφωνεῖ λόγον, ἐντολῇ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου.

Τοιοῦτον λόγον ὑπόθετιν ἔχοντα τὴν ἡθικὴν ἀγωγὴν τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας ἀπήγγειλε τὸ ἔτος τοῦτο ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας Κ. Κ. Κοντογόνης. Οὐδέποτε ἴσως ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἀνωτάτου τῶν "Αθηνῶν" ἐκπαιδευτηρίου, δήτωρ ἐξελέξατο σπουδαιοτέρων λόγους ὑπόθετιν τῆς προκειμένης διότι οὐδέποτε ἴσως ἀλλοτε ὑπῆρξε τοσαύτη ἀνάγκη νὰ προσκληθῇ ὀλόκληρος τῶν γονέων καὶ τῶν παιδαγωγῶν ἡ προσοχὴ εἰς τὴν ἡθικὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων ἡ τῶν τρο-

φίμων αύτῶν. Μάτην καυχώμεθα δτι ἰχνηλατοῦμεν τοὺς προγόνους ἡμῶν μάτην καυχώμεθα δτι ἀκολουθοῦμεν ἀπαρεγχλίτως τὰ δόγματα τῆς δρθοδόξου ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ μάτην καυχώμεθα ἐπὶ εὐφυΐᾳ καὶ ἐπιδόσει διότι οὔτε ἡ ἐκκλησία, οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν, δπως καταδεικνύει τοῦτο ὁ σοφὸς τῆς Θεολογίας καθηγητής, ἡγάπησάν ποτε μόνην τὴν παιδείαν τῆς κεφαλῆς ἀνευ τῆς παιδείας καὶ τῆς ψυχῆς. Ἡ μὲν ἐκκλησία θέλει « παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ », οἱ δὲ προπάτορες ἡμῶν δοξάζουσι συμφώνως τῇ ἐκκλησίᾳ, δτι « πᾶσά τε ἐπιστήμη, χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀλλης ἀρετῆς, πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται » (Πλάτ. Μενεξ.). Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγαθὴ ἡμῶν φύσις « ἐν ἀλλοτριωτέρᾳ οὖσα τροφὴ κάκιον ἀπαλλάττει τῆς φαύλης... καὶ αἱ εὐφύέσταται τῶν ψυχῶν, κακῆς παιδαγωγίας τυχοῦσαι, διαφερόντως κακαὶ γίγνονται. » (Πλάτ. Πολιτ. 5').

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο θαυμασίως καὶ μετ' εὐγλωττίας ἀποκνεούσης ἀληθῆ ἀρετὴν καὶ ἀληθῆ φιλοπατρίαν ἐπραγματεύθη ὁ Κ. Κοντογόνης. « Παιδείαν, λέγει, δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν μόνον τὴν ἀναπτύσσουσαν τὸν νοῦν, τὴν φωτίζουσαν τὸ πνεῦμα, τὴν παρασκευάζουσαν καὶ ἀποθησαυρίζουσαν αὐτῷ ποικίλας τινὰς καὶ παντοδαπάς τῶν βιωτικῶν ἐπιστημῶν γνώσεις· παιδίαν κατ' ἔξοχὴν δυνομάζομεν καὶ ἐννοοῦμεν τὴν διὰ διδασκαλίας ἐν καιρῷ προσγινομένην εἰς τὸν ἄγριορωπὸν ἐκμάθησιν τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς καὶ ἡθικῆς καθόλου, καὶ τὴν ἐν ταύτῃ δι' ἐμψύχων ἐν τῷ βίῳ παραδειγμάτων ἀδιάλειπτον γύμνασιν. Αὗτη διαπλάσσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ σωφρονίζει τὴν ψυχὴν· διθυμίζει τὸ θίθος· κατευθύνει τὴν θέλησιν εἰς τὸ ἀγαθόν· διδηγεῖ εἰς τὴν ἀποστροφὴν τοῦ κακοῦ· ἐμπνέει τὴν πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην· ἐγγενὰ τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἔρωτα· ἐμποιεῖ τὸν ζῆλον πρὸς πᾶν δσιον καὶ δίκαιον. »

Τοιαύτην παιδείαν διὰ τῆς ἐν τῇ εὐεβείᾳ μάλιστα τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως ἀγωγῆς προσκτωμένην, ὡς λέγει ὁ σοφὸς καθηγητής, παιδείαν δέδουσαν ἀδιαλείπτως ἐμψυχα παραδείγματα πρακτικῆς ἀρετῆς καὶ θίθης, ἀξιοῦμεν παρὰ τῶν δμογενῶν ἡμῶν. Τὸ ἔθνος ἡμῶν εἶπερ ποτὲ ἔχει ἀνάγκην τοιαύτης παιδείας, διότι εἶπερ ποτὲ κλυδωνίζεται καὶ ἀπειλεῖται ὑπὸ κινδύνων. « Οτι δὲ οἱ κινδυγοι οὔτοι μέγιστοι, θέλομεν πειθῆ ἀμα-

ἐνθυμηθέντες ὅτι θρησκείατις ἐχθρὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀγακηρύττεται δι' ἐπισήμου βλασφημίας ἀπλῆτις αἴρεστις αὐτοῦ, καὶ δτι καὶ χρήματα καὶ ἀγῶνες καταβάλλονται μετὰ πολλῆς τῆς δραστηριότητος ἵνα συστηθῶσι σχολεῖα πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς κύριον καὶ μόνον σκοπὸν ἔχοντα τὴν διάδοσιν ἐτεροδόξου διδασκαλίας.

Παιδεία ἐν εὐεβείᾳ καὶ ἐν ἀκαταγωνίστῳ φιλοπατρίᾳ ἔστω τὸ πρώτιστον ἡμῶν μέλημα· αὕτη ἔστω τὸ ἴσχυρότερον ἡμῶν ὅπλον· κατὰ τῶν ἐπιβουλῶν τῶν ἐναντίον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως καὶ θρησκείας. Ο λόγος τοῦ Κ. Κοντογόνου χειραγωγεῖ ἀσφαλῶς ἡμᾶς εἰς τὴν πρὸς τὴν ἀληθῆ ταύτην παιδείαν ἀγουσαν, καὶ διὰ τοῦτο συνιστῶμεν πρὸς πάντας, καὶ ἴδιας πρὸς τοὺς διδασκάλους, καὶ τοὺς γονεῖς τὴν μετ' ἐπιστασίας ἀνάγνωσιν αὐτοῦ.

—ο—

« Ἐντιμοτάτη ὅμηγυρις, ἀξιότιμοι καθηγηταί, περισπονδαστοί μοι ὅμιληται.

» Εօρτὴ πάνδημος καὶ λαμπρὰ, ἐօρτὴ φαιδρὰ καὶ χαρμόσυνος τελεῖται σήμερον ἐν τῷ περικαλλεῖ τούτῳ εὐδαιμότηματι τῶν Μουσῶν, ἐν τῷ ἐλληνικῷ πανεπιστημίῳ, διπερ ὁ σεβαστὸς ἡμῶν βισιλεὺς, περὶ τῆς τελειοτέρας τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ διανοούτικῆς μορφώσεως πατρικῶς προνοῶν, πρὸ ἐννεακαίδεκα ἑτῶν ἐνταῦθα, ἐν τῷ περικλεεῖ τῆς ἀρχαίας σοφίας ἐστία καθίδρυσε, καὶ τῷ βισιλικῷ αὐτοῦ ὄνόματι ἐκόσμησε, καὶ βισιλικῶν σκέπαι καὶ προστατεύει εἰς σταθεράν αὐτοῦ καὶ ἐδραίαν ὑπαρξίαν τε καὶ διατήρησιν. Καὶ οὐχὶ μόνον συνέρχεται εἰς τῆς ἐօρτῆς ταύτης τὴν τελετὴν ἡ φιλομαθής ἡμῶν νεύτης, καὶ τῶν καθηγητῶν ἡ χορεία, καὶ τῶν λοιπῶν διδασκάλων καὶ ἐλλογίμων ἀνδρῶν ὁ σύλλογος, ἀλλ' ἐπιλαμπρύνουσιν αὐτὴν διὰ τῆς ἐκυτῶν παρουσίας καὶ ἡ σεβασμία ἡμῶν Ιερά Σύνοδος, καὶ αἱ φιλόμουσοι τοῦ κράτους ἀργαῖ, καὶ τὰ ἐντιμα βιολευτικὰ σώματα, καὶ ἀπλῶς πᾶσα πολιτῶν τάξις ἐπισυντρέχει σήμερον εἰς τὸν σεμνὸν τοῦτον τὴν παιδείας οἶκον, ἵνα μετὰ χαρᾶς πανηγυρίσῃ τὴν ἐπέτειον τῆς καθιδρύσεως αὐτοῦ μνήμην. Δικαίως δὲ ἡ σύστασις τοῦ ἐλληνικοῦ πανεπιστημίου ἀξίας ἐκρίθη τῆς κατ' ἔτος γινομένης ταύτης ἐօρτῆς, καὶ δικαίως πάντας ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸν συνερχομένους ἐνταῦθα αἰσθηματικούς εὐφροσύνης τε καὶ εὐγνωμοσύνης κατέχει· διότι, εὰν ἡ παιδεία νομίζηται τὸ χρημάτων ἀπάντων τιμιώτατον, ἐὰν διμολογηθῆται ὅτι είναι τὸ κράτιστον πάντων, οσα δοξάζουσι τὰ ἔθνη, λαμπρύνουσι τὰς πόλεις, φέρουσι τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὴν κινητικήν τῶν ἀνθρώπων, ἵνα τοί μὴ εὑμραίνηται ἡμῶν ἡ καρδία, δτι ἀναβλύζει νῦν παρ' ἡμῖν ἡ

θυμίζεις τούτη αδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ, ἐὰν μὴ διαδικαστικής τὸν πολίτη, ἐὰν μὴ τὰ συνιστῶντα τὴν κοινωνίαν μέλη παράσγουσιν αὐτὰ τὴν οἰκείαν αὐτῶν σύμπερχειν, ἀλλὰ δύνατον γὰρ συμπράξωσιν εἰς τοῦτο κατὰ τὸ δέον, ἐὰν μὴ γείνωσι κάτοιγα τῆς δρθῆς ἐν γραπτικαῖς ἀρετῇ παιδείξεις ἐνόμισαν ὅτι λαμβάνων ὑπόθεσιν τοῦ λόγου μου πρέπουσαν εἰς τὴν σημερινὴν τοῦ πανεπιστημίου πανήγυριν, ἐὰν διὰ βραχέων τινῶν ὑπομνήσω εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς πάντας τοὺς τάπον γονέων ἐπέγοντας, πόσην περὶ τῆς τῶν τεκνῶν αὐτῶν ἀγωγῆς πρέπει νὰ λαμβάνωσι πρόνοιαν, εἰς τὴν κοινὴν ἀφορῶντες εὐτυχείσιν.

Ἐν πάσῃ καινωνίᾳ πρώτιστον καθῆκον ἐπιβάλλεται εἰς ἔκκαστον τῶν συγκροτούντων τὸ σῶμα τοῦτο μελῶν γὰρ εἰλέχυνται μὲν ἀπὸ αὐτοῦ διὰ δύνανται νὰ διαταράξωσι τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀρμονίαν, γὰρ προς πορείᾳ δὲ αὐτῷ διὰ εἰς τὴν συντηρησιν καὶ κραταίωσιν αὐτοῦ συμβέλλονται. Ἀλλὰ γινώσκουσιν ἀρχαὶ οἱ γονεῖς ὅτι ἀπὸ τῆς κακῆς ἢ κακῆς τῶν τέκνων αὐτῶν ἀγωγῆς ἐξαρτᾶται τῆς κοινωνίας ταύτης τὸ συμφέρον ἢ ἡ Ζημία; "Οταν βλέπωμεν κοινωνίας τινὸς τὸν θεῖον υπὸν βεβηλούμενον· δταν βλέπωμεν ἐν τοῖς δικαστηρίοις αὐτῆς τὴν δικαιοσύνην διατείρουμένην· δταν βλέπωμεν τὴν φιλίαν προδιδομένην, τὴν κακὴν πίστιν καὶ τὴν ἀπάτην ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ ἐμπορείᾳ καὶ τοῖς συγκαλλάγμασιν, εἰς τί διλλοὶ ἀποδοτέον τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν τούτων, ἀλλὰ ἢ εἰς τὴν παρακαλησιν τῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς; Διότι, ὅποιός τις θέλει ἀναδειγθῆ ὁ εἰς τὸν ιερὸν κληρον προσοριζόμενος παῖς, τὸν ὄποιον οἱ γονεῖς δέν ἐφράντισαν νὰ διδάξωσιν ἀπὸ τρυφερᾶς τὴλικίας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀρχὴν πάστος σορίας, καὶ νὰ στηρίξωσιν εἰς τὸν σωτήριον λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ ἐργάζωσιν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθετίᾳ Κυρίου; Κάπηλος τῶν θείων, παριστὸν ἔχων τὸ ιερώτατον τῶν ἐπαγγελμάτων, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχυμα τῆς εὐτελείας καὶ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ συντεράττων τὴν κοινωνίαν, Ὅποιός τις θέλει ἀποδῆ ὁ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Θέμιδος προσοριζόμενος παῖς, εἰς δὲν οἱ γονεῖς δέν ἐπεμελήθησαν νὰ ἐμπνεύσωσι τὴν ἀγάπην τῆς δικαιοσύνης; Συνήγορος, κατὰ πάντα τρόπον μηγκανώμενος νὰ ὑποθέλῃ ἐν ταῖς οἰκογενείαις τὴν διηγήσιαν, καὶ τὰς δίκαιες ἐπὶ διπειρού παρατείνων, ἵνας ἀν τὸν δικαιοστεύσαντας εὐτῷ τὴν ὑπὲρ ἐκτῶν συνηγορίαν εἰς τὸν ἐσγάτην περιπτήσην πτωγεῖσαν ἢ δικαιοτῆς οὐτὸν ἐκάριστον ἔχων τῆς δικαιοσύνης αἴσθημα, οὔτε τὸν νόμον σεβόμενος, ἀλλὰ διεκκέριμνος καὶ κρίνων πρὸς χάριν. Ὅποιός τις θέλει εἶσθαι ὁ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀλλῶν προσοριζόμενος παῖς, τὸν ὄποιον οἱ γονεῖς οὐδόλως προσύντησαν νὰ ἐκπαίδευσσι διὰ χρηστῆς ἀγωγῆς; Ἀπαιδεύτος κατὰ τὸ κυριώτατον διδάσκαλος καὶ καθηγητής, διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἀληθείας παιδείας βλέψης πρίξενος γινόμενος εἰς τοὺς παρ' αὐτῷ μαθητεύοντας. Πῶς δέν εἴναι δινυκτὸν ὁ φίλος νὰ προδώσῃ τὸν φίλον, καὶ ὁ ἐμπορος πρὸς τὸν ὁρόρχοντα νὰ μεταγενισθῇ ἀπάτην καὶ δόλον, δταν

ὑψηλὴν στημασίαν τοῦ ιεροῦ τῆς φιλίας δεσμοῦ, καὶ μηδεμίαν λίθη ἔννοιαν τῆς ὀφειλομένης πρὸς τὸν πλητείον εὐθύτητος καὶ εἰλικρινείας;

Τοσαῦτα καὶ τολικαῦτα, καὶ ἔτι τούτων πλείονα καὶ μείζονα τὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ πλεονάζοντα κακά, τῶν ἀπολογίαν ἡ παντελής θεραπεία ἀπεβάλλει ἀδύνατος, ὅταν οἱ γονεῖς ἀμελῶσι τοῦ μαγάλου καθίκοντος τῆς τῶν τέκνων αὐτῶν ἀγωγῆς. Καὶ πέμπουσι μὲν οἱ γονεῖς τοὺς παιδαράς αὐτῶν εἰς διδασκάλους, εἰς συζητεῖα, εἰς γυμνάσια, καὶ δεικνύουσιν οὕτω τὴν περὶ τῆς ἐκπαίδευστας αὐτῶν πρόνοιαν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀρκεῖ· διότι κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δὲν ἐκπληρούσιν αὐτοὶ τὸ ἴδιον ἐκπαίδευσιν καθῆκον, καὶ ἐκπληροῦσι ράνον κατὰ τὸ ἥμισυ. Ναὶ, καθῆκον, καὶ καθῆκον ιερὸν ὑπὸ αὐτῆς τῆς φύσεως ὑπαγορευόμενον εἰς τοὺς γονεῖς εἴναι ἡ τῶν ιδίων τέκνων ἀνατροφή, καθὼς περὶ τούτου πληροφορούμενα, κατὰ τὴν παρατήρησιν τῶν ἀρχαίων τῆς ἐκκλησίας διδασκαλίων, ἐξ αὐτοῦ τοῦ θεογράπτου νόμου. Ἐὰν δεξετάσωμεν διὰ τὸ διδασκαλίων τὰ μὲν τῶν τέκνων καθῆκοντα πρὸς τοὺς γονεῖς ἐντέλλεται ἐν τῷ διεκαλήγῳ, ἀποσιωπᾷ δὲ τὰ τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα, οὐδεμίαν ἀλληλην θέλομεν εἰρεῖ πειστικωτέρων αἰτίαν, ἢ ὅτι περιττὸν ἦτο νὰ ἐπιβληθῶσι τοιαῦται ὑπογρεώστεις εἰς τοὺς γονεῖς, εἰς τῶν διποίων τὰς καρδίας αὐτὴ ἢ φύσις ἔχει αὐτὰς ἐγκεχαραγμένας· δην τρόπον καὶ δι νομοθέτης Σόλων οὐδεμίαν ἐν τοῖς νόμοις αὐτοῦ διρίσε ποιήσῃ κατὰ παιδὸς πατρικλοίου, ὃς πεπεισμένος δτι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ υἱὸς τοσοῦτον ἀσπλαγχνος· καὶ θηριώδης τὴν καρδίαν, ὕστε ν' ἀραιέσῃ τὴν ζωὴν ἐκείνου, παρ' οὐ αὐτὸς ἔχει λαβὼν τὸν ἐκτοῦ. Καίτοι δὲ δι ἀρχαιτεκτος πάντων τὸν γραπτῶν νόμων, διδασκαλικαῖς, πρὸς ήμετέρων, ὃς εἶδομεν, διδασκαλικαῖς, οὐδεμίαν ποιεῖται μηδίν τοῦ καθῆκοντος τούτου, ἀλλὰ δημως πολλαχοῦ τῶν ἀγίων Γραφῶν τῆς τε ΙΙαλαῖς καὶ Καινῆς Δικτήκης εὑρίσκομεν αὐτὸς ῥητῶς ἐπιβαλλόμενον. Τέκνα ἔστι εοι· λέγει δι σοφὸς Σειράχ, παῖδες υπὸ αὐτὸς, καὶ κάρψον ἐκ νεότητος τὸν τράγηλον αὐτὸν (α). Οἱ πατέρες, γράφει δι μάγχος τῶν ἔμνων διδάσκαλος Παῦλος, ἐκ τρεφετε τὰ τέκνα υμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νομοθέτης Κυρίου (β). Καὶ οὕτως ἀρα ἡ φωνή, τὴν διποίην ἢ φύσις ὑπαγορεύει εἰς τοὺς γονεῖς πρὸς τὸ καθῆκον τῆς τῶν τέκνων αὐτῶν ἀγωγῆς, ἔχει προσέτι καὶ τὸ κῦρος τοῦ παναγίου πατέρων, καὶ ιερὸν λοιπὸν καὶ νομίζεται καὶ εἶναι, καὶ ἡ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ ὡς θείας ἐντολῆς ἐκπλήρωσις λογίζεται· Ἀλλὰ καὶ ἀλλως ὡς ιερὰ παροκαταθήκη, δικαιοστεύσιμην εἰς τοὺς γονεῖς, πρέπει νὰ θεωρῶνται τὰ τέκνα, ἀμα παραδιδόμενα αὐτοῖς μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, δι' οὐ γίνονται τοῦ θείου πνεύματος ἢ κατακία. Μεγάλην παρακαταθήκην,

(α) Σοφ. Σπρ. 5'. 23. (β) Πρὸς Ἐφεσ. 5'. 4.

λέγει ὁ χρυσοῦς τὸ στόμα 'Ιωάννης, ἐγομεν εὐσέβεια θέλει γεφραγμήσει τοὺς παῖδας ἡμῶν εἰς τὰ καὶ δίκαια· φροντίζω μεν τοῖνυν τὴν ἡθικὴν κύτων τελειοποίησιν· θέλει διδάξει αὐτούτων, καὶ πάντα παιδιῶνεν, μὴ διανηρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀσέλητας (α). Τὰ παιδία γεννῶνται τέκνα τοῦ Λόδου, οἵτις ἀμφοτελοὶ δοῦλοι τοῦ ἀκαθάρτου δαιμονος· ἀλλὰ τὸ μεστήριον τοῦ βαπτίσματος μεταποιεῖ αὐτὰς εἰς τέκνα τοῦ Θεοῦ, εἰς μέλη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς συμπολίτας τῶν ἀγίων, εἰς κληρονόμους τῆς αἰώνιου ζωῆς. Τοιχύτας σκέψεις ἐνθυμούμενοι οἱ γονεῖς, ὅρείλουσι νὰ θεωρῶσι τὰ ἔκυτῶν τέκνα ὡς νέα παιδίατα τοῦ Θεοῦ, μεθετηθέντα διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ν' αὔξανωσι τὸ πρὸς αὐτὰ φίλτρον. Εἴκολως δὲ παρίσταται αὐτοῖς τότε νὰ ἐννοήσωσι καὶ διὰ τί, δεχόμενοι τοιχύτην παρακαταθήκην, βιρεάκες ἀπαιτοῦνται τὰς εὐθύνας αὐτῶν, καὶ διὰ τοὺς πρέπει νὰ ἔναι τοι πρώτοι καὶ κυριώτεροι παιδῶν αὐτῶν διδάσκαλοι, καὶ μάλιστα εἰς τὰ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἀληθίειαν ταύτην ἀναγγέλλει ἡμῖν πολλάκις τὸ πνεῦμα τὸ ἀγρον ἐν τῇ βιρεάκῃ Γραφῇ, λέγον· Καὶ ἔσται τὰ βίματα ταῦτα, ὅταν ἐγὼ ἐντάλλομαι σοις σημερον, ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου, καὶ προδιδάσσεις αὐτὰ τὸν εἰούς σου (β). καὶ Ποῦ ἔστι πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, οὐδὲν διηγήσαντος οἱ πατέρες ἡμῶν (γ). καὶ πάλιν 'Ο Θεός, ἐν τοῖς ὀστίν ἡμῶν ἡ καύσαρεν· οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν ἐργον, δεῖργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαῖσις (δ). "Οθεν δικαίως τὸ στόμα καὶ τὰ χεῖλη τῶν γονέων εἶναι ἐμψυχά τινα β. Ελίξ, ἐξ ἀνοίκησις παῖδες διδάσκονται τὴν θεῖν νόμον. 'Αλλ', ἀνὴρ ἐντολὴν ἀπηρέστη μετὰ πολλῆς ἀκριβείας κατὰ τοὺς αργυριοτάτους ἐλένους χρένους παρὰ πάντων τῶν πατέρων τοῦ πατέρα δικαιοιτέρα νομίζεται ἡ τῆρας αὐτῆς παρ' ἡμῶν νῦν, διεδικτελοῦμεν ὑπὸ τὸν νύμον τῆς γέριτος, ἐν ᾧ εὑρομεν τὴν σωτηρίαν;

'Η πρώτη λοιπὸν διδασκαλία, τὴν διποίαν οἱ γονεῖς δρεῖσθαι νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, εἶναι ἡ γνῶσις τῆς ἀληθίους εἰσενείας, τῆς πρηπείας ταύτης πασῶν τῶν ἀρετῶν, τῆς ἀσφαλείας, ὄδηγού πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ θύσιου σκοποῦ τοῦ ἀνθρώπου· διότι, κατὰ τὸν ἀπόστολον Παύλον, ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ωφέλιμός εστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσαν ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούστες (ε). 'Ανευ αὐτῆς πάντα τὰ λοιπὰ διδάγματα εἰς ματαιίαν ἐπιδιέξουν ἀποβαίνουσι, καὶ ἀποδεικνύουσι τὸν ἀνθρώπον οἷον μετάλλινόν τι σκεύος, λαμπρὸν μὲν διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πολλήμον διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος. 'Η ἀληθίη-

τούσεια θέλει γεφραγμήσει τοὺς παῖδας ἡμῶν εἰς τὴν ἡθικὴν κύτων τελειοποίησιν· θέλει διδάξει αὐτοῖς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ υἱὸν, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· θέλει διδάξει αὐτοὺς νὰ ἔχωσι πάσαν τὴν ἐλπίδα τῶν ἐπὶ τὸν Θεόν, νὰ μὴ λησμονῶσι ποτὲ τὰ θυμάτια αὐτοῦ ἔργα, καὶ ν' αἰσχολῶνται περὶ τὴν ἐκτίτησιν καὶ μελέτην τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ· 'Ο πατέρας ἀν γνῷ γενεὰς ἐτέρα, υἱοὶ οἱ τεγθηνίουσι, καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀργεῖλοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν ἐπὶ τὸν Θεόν τῷ γενεᾷ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἀποδίσει τῷ πρώτῳ αὐτῶν, καὶ τὸς ἐντολῶν διατίθεται τὸν Θεόν, καὶ τὸς ἀληθίας τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸς ἀληθίας τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ (α'). 'Η ἐν τῇ ἀληθίᾳ εἰσείσι, ἐν τῇ ὑγιαινόσῃ τοῦ εὐαγγελίου διδασκαλίᾳ ἀνατροφή τῶν πατέων ἡμῶν, θέλει προδιδάξει αὐτοὺς ἀπὸ πάσης διεπιδαικονίας καὶ παντοίων βλαβερῶν προλήψεων, καὶ θέλει ἐμποδίσει αὐτοὺς νὰ γείνωσιν ἔρμοιον πνεύματος πλάνου, ψευδοδιδασκάλων καὶ ὑποκριτῶν, καικυρτηριασμένων τὴν ἴδιαν συνείδησιν (β). 'Οθεν ἀς ἐνσπείρωμεν τὸν φόρον τοῦ Θεοῦ εἰς τῶν πατέων ἡμῶν τὰς καρδίας, πρὸν διόρθωμος γείνη κύριος αὐτῶν πρὶν ἡ δύναμις τῆς ἔξεως εἰς δευτέραν ψύσιν μεταβληθῆ. 'Ἄς ὀφεληθῶμεν ἐκ τῆς εὐκαρπίας τῶν ὀργάνων αὐτῶν, οὐ τὸ πιστὸν τῆς μνήμης αὐτῶν παραβλέποντες, οὔτε τὸ εἶναι τοῦ ἀντιληπτικοῦ αὐτῶν ἀμελοῦντες, οὔτε τὸ εἶναι τοῦ ἀντιληπτικοῦ αὐτῶν ἀμελοῦντες, ὅπως ἀσπαστοτέραν καταστήσωμεν αὐτοῖς τὴν τῶν θείων διδαγμάτων μάθησιν.

'Ἐν φόρῳ διεργανεύομεν εἰς τοὺς παῖδας τὰς σωτηρίας τῆς πίστεως ἀληθείας, ἀνάγκη νὰ δεικνύωμεν αὐτοῖς καὶ τὴν τούτων ἐφαρμογὴν εἰς τὸν βίον· ήτοι νὰ θίλωμεν καὶ στρογγυλωμεν αὐτοὺς εἰς τὰς πρακτικὰς ἀρετὰς, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων πρός τε ἔκυτούς καὶ τὸν πλησίον. 'Άλλα πρὸς τελεφόρον ἐκβασιν τούτου αὐτοὺς οἱ γονεῖς δρεῖσθαι νὰ γείνωσιν ἐμψυχον εἰς τοὺς παῖδας παράδειγμα. Σκέψασθε, ὃ γονεῖς, πόστην ἔχετε ἐπὶ τῶν τέκνων ὑμῶν φυσικὴν δύναμιν· ἐπειδὴ ταῦτα συζῶσι πάντοτε μεθ' ὑμῶν, καὶ γινώσκουσιν ὅτι παρ' ὑμῶν ἔχουσι πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν ἀναγκαῖα, ὡς χρησμούς ἀκούουσι τοὺς λόγους ὑμῶν· ὑμᾶς σέβονται ὡς τοὺς ἔκυτον κυρίους· ὑμᾶς ζιθοῦνται ὡς τοὺς ἔκυτον κριτάς· ὑμᾶς ἀγαπῶσιν ὡς τοὺς ἔκυτον εὐεργέτας· ὑμᾶς μημονταί ὡς τὰς ἔκυτον ὑποδείγματα· ὑμᾶς ἀκολουθοῦνται ὡς τοὺς ἔκυτον ὄδηγούς· ἐνὶ λόγῳ, ὑμᾶς θεωροῦσιν ὡς τοὺς διδασκαλούσας καὶ μάρτυρας τοῦ βίου αὐτῶν. Πόση λοιπὸν δὲν εἶναι, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἔναι τὴν δύναμις ὑμῶν ἐπὶ τὴν δικαιοίας αὐτῶν καὶ τὴν καρδίας; Καὶ πόσον δὲν εὐεργετεῖτε αὐτὰ, διδάσκοντες ἐκ νεαροῦς αὐτῶν ἡλικίας τὰ τὰς χριστιανικῆς ἡθικῆς ἀξιώματα; Τῆς πατρόδοσος τὸ καλύπτα, λέγει ὁ φιλόποδος Σενέκας, δὲν ὀφελεῖ τοσοῦτον τὸν πάργοντα

(α) Χρυσόστομ. 'Οψλ. 6'. εἰς τὴν πρὸς Τιμόθ. Α'.

(β) Διευτερον. ζ'. 6. 7.

(γ) Κατ. ζ'. 13.

(δ) Ψελλ. μγ'. 2.

(ε) Πρὸς Τιμόθ. Α'. δ'. 8.

(α) Ψαλ. οζ'. 6. 7.

(β) Πρὸς Τιμόθ. Α'. δ'. 4. 9.

εἰς τὴν τῆς ὑγείας ἀνάρρωσιν, ὃσον τῶν πατέρων διδασκαλίαι πρὸς τοὺς παιδεῖς, οἵτινες, μὴ εὑρούσται σταθερὰς ῥίζας ἐν τῇ ἀρετῇ, ζῶσιν ὑπὸ τὴν πειθαρχίαν ἔκεινων, καὶ ἔκεινων τὰ ἡθικοῦνται. « Non sic proficit naturale patriæ solum ad sanitatem, quantum iis, qui nondum in virtute firmas radices egerunt, cum illis vivere, quorum mores virtutemque sequuntur » (α). Αλλ', ὅταν οἱ γονεῖς διδασκαλοῦται τέκνα αὐτῶν ποίεις μὲν πράξεις ἡ γριστικωτὴ ἀρετὴ παραγγέλλει νὰ πράξῃς, ποίων δὲ νὰ απέχωνται, ἀνάγκη, ὡς εἴπομεν, νὰ προτρέψωσιν αὐτὰ εἰς τοῦτο διὰ τοῦ ιδίου αὐτῶν παραδείγματος. Η ἐντύπωσις τῶν παραδείγμάτων εἶναι ζωοτέρων καὶ ισχυροτέρων τῆς τῶν ἀπλῶν λόγων, καὶ δραστικωτέρων δύναμιν ἔχει διὰ τῶν ὀρθαλμῶν βλέπομεν, οὐδὲ τι διὰ τῶν ὄποιμεν. Καὶ δὲν ἔχει μὲν φωνὴν τὸ παράδειγμα ἀλλὰ τοῦτο αὐτοῦ τὸ ἀρετῶν καὶ ἀλελούντων εἶναι πολλάκις πολλῶν ἕπτῶν βητορικώτερον καὶ πειστικώτερον· ἀνεπαισθήτως εἰς τὸν καρδίαν ἡμῶν, καὶ εὕθυνος πληροφορεῖ τὴν ψυχὴν, ἐάν μάλιστα βλέπωμεν αὐτὸν εἰς σύνθρωπους, μεθ' ὧν σχέσις συγγενεῖς ἡμᾶς συνάπτει. Εκ τῶν εἰρημένων ἄρα εὐκόλως συνάγεται, πόσον ἀλαρπός θέλει ἀποδειχθῆναι τῶν πατέρων πρὸς τοὺς παιδεῖς ἡ περὶ τίθεται καὶ ἀρετῆς διδασκαλία, διταν τὴν διδασκαλίαν ταύτην μὴ παρακολουθῆναι καὶ τὸ ἀμετον αὐτῶν παράδειγμα. Ποιὸν ἀποτέλεσμα θέλουσι γεννήσαι εἰς τὸν παιδαῖον εἰς τὸ σέβεσθαι τὰ θεῖα συμβουλαὶ πατρὸς, δεῖται ψυχρὸς αὐτὸς δικτελεῖ ὧν πρὸς τὰ θεῖα, οὐ καὶ χλευάζει αὐτῷ, καὶ βλαστρεῖ τὸ δνομα τοῦ Κυρίου καὶ τὰ ἀγνά τῆς ἐκκλησίας μυστήρια; Ποιὸν ἀποτέλεσμα προσδοκᾷ ἐκ τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ εἰς τὸ τιμῆν τοὺς πρεσβυτέρους ὁ πατήρ, δεῖται οὐδὲμισται αὐτὸς τιμὴν εἰς τοὺς προσέχοντας αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν, οὔτε εἰς τὸ ιερατεῖον, οὔτε εἰς τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι καὶ τοὺς ἀργοντας; Ποιὸν ἀποτέλεσμα προσδοκᾷ ἐκ τῶν προτροπῶν αὐτοῦ εἰς τὴν δικαιοσύνην ὁ πατήρ, δεῖται ἀνυποστόλως αὐτὸς παρεκβλέπτει τὸ δικαιον, σπουδάζει νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν πλησίον διὰ μικρὸν συμφέρον, διὰ παντοίων μηγχανορράφων ἀγωνίζεται νὰ διαβάλῃ τὸν ἀδελφὸν, νὰ εἴκηπατήσῃ τὸν φίλον, νὰ παρακρούσῃ τὸν ὄμότεγνον; Ποιὸν ἀποτέλεσμα προσδοκᾷ ἐκ τῶν παραινέστων αὐτοῦ εἰς τὴν σωζοσύνην ὁ πατήρ, δεῖται ἀναφραγδὸν αὐτὸς εἶναι παραδεδομένος δλως εἰς βίον ἀκόλαστον; Πάντα φρουρὰ καὶ μάταια πάσα ἐπιμέλεια καὶ σπουδὴ περὶ τῆς γριστῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς ἀκρπός καὶ ἀλυσιτελῆς, ἐάν μὴ τὸν διὰ λόγου διδασκαλίαν ὑποστηρίξῃ καὶ προεπικυρώῃ τὸ διὰ τῆς πράξεως παράδειγμα. « La véritable éducation, c'est-à-dire τῶν νεωτέρων φιλοσόφων, consiste moins en préceptes, qu'en exercices. »

Καὶ ἔστω λοιπὸν τὸ διά οὐρανού, οὔτως εἰπεῖν, παραδείγματος παιδεύειν καὶ ἐκτερέζειν τοὺς παι-

δας τὸ κυριώτατον ἀξίωμα, διπερ οἱ γονεῖς δοξεῖν τὸ παρεγκλίτως νὰ φυλάττωται ἐν τῇ ἀγωγῇ αὐτῶν, ἀδιαλείπτως προεγχοντες ἔχοτοις, καὶ κατὰ πάντα τρόπον ἀγωνιζόμενοι νὰ τεύγωσιν εἴ τι δύναται νὰ γείνῃ σκένδαλον εἰς ἔκεινους. Όποια δυνατεῖα εἰς τοὺς παιδεῖς, τοὺς ἔχοντας πάντοτε πρὸ δρθαλμῶν γονεῖς σκανδαλώσεις! Όποια εἴθενται τοὺς γονεῖς, ἐάν εἴ τις αὐτῶν οἱ παιδεῖς, δμοιοι τοῦ μετενοῦς, περὶ δὲ λογεῖ ὁ δίκαιος Ἰωάννης, κατὰ τὴν γένωσιν ἐν ἀμαρτίαις καὶ ἐγκλήμασι τὸν νεότητα αἴτων. Ο στὰ αὐτοῦ ἐνεπλήσθη ταν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν χώματος κοιμηθήσεται: (α).

Άλλο ἀξίωμα προσέτει, ἀξίουν νὰ προελκύσῃ τὴν προσογκύνην τῶν γενέων ἐν τῇ τῶν παιδῶν ἀγωγῇ, εἶναι δέ τις ἐπὶ καιρῶν τινῶν κριτίμων, μεγάλην ἐχόντων δύναμιν ἐπὶ τὸν μέλλοντα βίον, ἀνάγκη ἔτι μειζονες νὰ ἔχωσι τὰς περὶ αὐτῶν φροντίδας. Εἰς τὰς τοικύτας κριτίμους περιστάσεις τάσσεται, παραδείγματος χάριν, τὸ ἐπάγγελμα, διπερ οἱ νέοι μέλλουσιν ἐφεξῆς νὰ ἀσπασθῶσιν. Ο καλός καὶ πληροφορεῖ τὴν ψυχὴν, ἐάν μάλιστα βλέπωμεν αὐτὸν εἰς σύνθρωπους, μεθ' ὧν σχέσις συγγενεῖς ἡμᾶς συνάπτει. Εκ τῶν εἰρημένων ἄρα εὐκόλως συνάγεται, πόσον ἀλαρπός θέλει ἀποδειχθῆναι τῶν πατέρων αὐτοῦ ὡρίμως γενομένας παρατηρήσεις. Καὶ αἱ συναναστροφαὶ δὲ καὶ δμοιοι αὐτούσιν εἰς τὰς κριτίμους ἔκεινας περιστάσεις ὁ καλός πατήρ ἐκλέγει εἰς τὸν νιόν συναναστροφάς, συναδούσας πρὸς δὲ Ἰησοῦς περὶ τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ πρόνοιαν, ἐνθυμούμενος τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀποστόλου Παύλου, λέγοντος· Φθείρουσιν δὲ τὴν χρηστὰ ὁμιλίας κακαὶ (β), καὶ ἀναλογίζομενος δέ τις ὁ διερθαρμένος φίλος πρόδρομος πολλάκις ἀνέπτασεν ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ συνηλικιώτου αὐτοῦ νεανίου τὰ καλὰ σπέρματα, ἀπει πατρικὴ ἀγάπη ἐνέππειρεν εἰς αὐτὴν. Συμβουλεύει δὲ καὶ ὁ σορός Πλούταρχος δέ τις καθόλου ἀπειργεῖν προσήκει τὸν παιδαῖον εἰς τὴν δικαιοσύνην ἀπὸ τῶν πονηρούντων αὐτῷ πονηρά πονηράς συνουσίας καὶ ἐκδιωκτέων δὲ καὶ τὰς τῶν συμφοιτητῶν μολυθράτας καὶ γάρ οὐτοι τὰς ἐπιεικετάτας φύσεις ίκανοι διαφθείρειν εἰσίν (γ).

Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, εἰ καὶ ὁ σκοπὸς τῶν πολλῶν περὶ τῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς μεθόδων εἶναι πάντοτε δι αὐτοῦ, ἀλλ' δμοιος πρέπει αὐται νὰ διχρέωται κατὰ τοὺς χαρακτῆρας τῶν παιδῶν, ἐφ' ὧν ἐφαρμόζονται. Αἱ ἐπιμεληθῶμεν νὰ καταμάθωμεν τὴν φύσιν τῶν τέκνων ἡμῶν μετὰ τῆς αὐτῆς σπουδῆς, μεθ' ὅσης ἐπεμεληθῆμεν νὰ καταμάθωμεν τὴν ἡμετέραν· ἀλλ' ἐκατέρᾳ τῶν σπουδῶν τούτων πολὺ συνεπάγεται τὸ δύσκολον· διότι, ἐάν η ὑπὲρ ἡμῶν κύτων συμπάθεια ἐμποδίζῃ πολλάκις νὰ λάβωμεν σχῆμα τῆς ἡμετέρας φύσεως γνῶσιν, οὐχ ἔττον η ἐμπνεούμενη ἡμῖν οἰκοθεν ὑπερ τῶν ιδίων τέκνων συμπάθεια ίκανὸν φέρει πρόσκομμα πρὸς ἐπιτυχίην.

(α) 'Ιωάνν. x'. 11.

(β) Πρὸς Κορινθ. A'. τέλ. 33.

(γ) Περὶ παιδῶν ἡγαγ. κεφ. 15.

ζενέστιν τῶν φροντίδων, τὰς ὁποίας ἀναλημβάνουμεν μίμησιν τούτου πολλὰ παραδείγματα ἀνδρῶν περιπόδος ἐξέτασιν τοῦ γαρ κατῆρος ἔκείνων.

Ἄλλος καὶ πρὸς τοῦτο ἀνέρην νὰ ἐποιθέλειμεν πολλάκις τρόπος τις, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζομεθα, ἐπιτήδαιος νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν ἀρετὴν εἰς τοὺς παιδεῖς, δέδην φέρει τὴν πρέπουσαν ὀρέσκειαν, δέτων μὴ θέντε καὶ παντὸς πάθους ἐλεύθερος. Πικάλη ἀγωγὴ ἀπαιτεῖται αὐτοκράτητα, ἀλλὰ συγκεκριμένην μετ' ἐπιστείας καὶ πραότητος· διότι ποιῶν ἀποτέλεσμα προσδοκῶμεν ἐκ τῆς δεικνυομένης εἰς τοὺς παιδεῖς ακράτου τίμων τῆς πιστότητος, ἐὰν ἐννοήσωσιν δὲτι εἶναι καρπός οὐχὶ τῆς προνοίας τίμων ἐν' ἀνταρείψιμων εἰτὶ παρ' αὐτοῖς εὔρισκουν δέξιον ἀμοιβῆς, ἀλλὲ ζητικῆς τινος ὄρμης, εἰς ἣν εὐκόλως ὑπείκομεν, πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὄρθιοῦ λόγου καθεύοντες; Καὶ, τὰνάπτειν, ποῖον ἀποτέλεσμα προσδοκῶμεν ἐκ τῆς αὐτοκράτητος τίμων, ἐὰν οἱ παιδεῖς παρατηρήσωσιν αὐτὴν οὐχὶ ἐκ τοῦ μίσους τίμων πρὸς τὴν κκοίκην πτυχάζουσαν καὶ ἐξ τῆς ἔχομεν ἐπιθυμίας ν' ἀποτρέψωμεν αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκ τῆς ἰδιοτροπίας τίμων; Οὐδὲ γάρ αὖ πάλιν, παραγγέλλει ὁ Πλούταρχος, τοὺς πατέρας ἀγωγεῖς ἀξιῶς τελέως σκληρούς καὶ τραχεῖς εἶναι τὴν φύσιν, ἀλλὰ πολλαχοῦ καὶ συγγενεῖσαι τινα τὸν νεωτέρῳ τῷν ἀμαρτημάτῳ, καὶ ἀσυτεύξαμιμονίσκειν δὲτι ἐγένοντο νέοντον καὶ, καθάπερ ίατροί τὰ πικρά τῶν φαρμάκων τοῖς γλυκέσι χυμοῖς κατακιγνύντες, τὴν τέρψιν ἐπὶ τὸ συμφέρον πάροδον εὔρον, οὕτω δὲτι τοὺς πατέρας τὴν τῷν ἐπιτιμητικάτῳ ἀποτομίᾳν τῷ πράξητι μιγνύει (α).

Τελευταῖον δὲ καὶ τὸν τῷ λέγειν ἐλεύθερίκ, τὴν ὁποίαν ἀλλώς πιας δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν, ἀνδρῶν παρόντων ὀρέμων τὴν ἀλικίαν, οὐ μικροῦ κκοῦ πρόξενος γίνεται εἰς τοὺς ἀδικηπλάστους ἐτι τὴν τίμικὴν νεανίσκους. Λέξεις τινὲς ὡς ἐν παρόδῳ προρρέομεναι, λύγει τινὲς ἀλληγορικοί, μειδιάματα καὶ μορφογεμοί, δι' ὧν ὑπαινιττόμεθα τι, διαφεύγοντα τὴν προσογὴν τίμων, παρόντος παιδὸς, δετὶς οὐδεμίαν μέχρι τοῦδε σὺν ἐλαῖς δυσπιστίαν, καταρρέουσιν ἐνίσταται κατὰ τῆς ἀνωτήτητος αὐτοῦ κκιριωτέρων τὴν πληγὴν παρὰ τοὺς μικρωτέρους λόγους, δημοσίης ἐκφεύγοντας.

Ἐπὶ τοιούτων καὶ ἀλλων τινῶν παρομοίων ἀξιωμάτων ὡς φροντίζωσιν οἱ γονεῖς μετὰ παντὸς ζῆλου νὰ αἰκιδαιμόνωται τὴν τῶν φιλτάτων αὐτῶν τέκνων ἀγωγὴν; ὡς ἐπὶ στερεῶν καὶ ἀκραδάντων θεμάτων τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας αὐτῶν τε καὶ τῆς πατριόδος. Άς μὴ ἐπιτρέπωσι τὰ σπουδαιότερον τοῦτο τῆς κατ' οἶκον αἰκιδαιμονίας ἔργον, εἰ μὴ εἰς ἐκυτοὺς, οἵτινες εἶναι, ὡς εἴπομεν, οἱ φυτικοὶ εἰς τοῦτο παιδαγωγοί. Καὶ πρόκεινται αὐτοῖς εἰς

μίμησιν τούτου πολλὰ παραδείγματα ἀνδρῶν περιφραγῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ιστορίᾳ τῇ τε ἐκκλησιαστικῇ καὶ υστικῇ, ἐξ ὧν τινὲς, καίπερ εἰς πολλὰ καὶ μεγάλα ἀσγρολούμενοι, κυβέρνησιν δημοσίων πραγμάτων ἐπιτετραχυμένοι βντες, ἀλλ' ὅμως δὲν ἀπηδέουν νὰ ἐκπληρώσουν αὐτοὶ ἀρ' ἐκυτῶν τοῦτο τὸ ἔργον. Λεωνίδης, ὁ πατὴρ τοῦ διδασκάλου τῆς ἐκκλησίας Ὄριγένους, ὁ τοῦ μαρτυρικοῦ στεφάνου δὲτι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἀξιωθεῖς, μεγάλως ἐπρόντιτε νὰ συνεργήσῃ αὐτὸς εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦτου αὐτοῦ τοῦ παιδὸς, καὶ, ἵνα βιθέως ἐμφυτεύσῃ αὐτῷ σπέρμα εὐπεπείσας, οὐδεμίαν διέλιπεν τίμεραν, καθ' ἣν μὴ ἐδίδαξε τὸν παιδά τι ἐκ τῆς ἀγίας Γραφῆς· «Καὶ γάρ ἦδη (λέγει ὁ ἐκκλησιαστικὸς ιστοριογράφος Βισέσθιος) οἱ τῶν τῆς πίστεως λόγων οὐ σμικρὰς ἀρορεῖ μᾶς καταβέβλητο [Ωριγένης], ταῖς θείαις γραφαῖς ἐξέστι παιδὸς ἐνησικημένος. Οὐ μετρίως γοῦν καὶ περὶ ταύτης ἐπεπόνητο, τοῦ πατρὸς αὐτῷ πρὸς τὴν ἐγκυκλίων παιδείᾳ οὐτὶ τούτων οὐ κατὰ πάρεργον τὸν φροντίδα πεποιημένου. Εξ ἀπαντος γοῦν αὐτὸν, πρὸ τῆς τῶν ἐλληνικῶν μηθράτων μελέτης, ἐνήγει τοῖς ιεροῖς ἐνασκείσθαι παιδεύμασιν, ἐκμαθήσεις καὶ ἀπαγγελίας τίμερας ἐκάστης αὐτὸν εἰςπραττόμενος» (α). Κάτων, ὁ ἐνδοῖος στρατηγὸς τῆς Ρώμης, αὐτὸς ἀνέθρεψε καὶ ἐπαιδεύσεις τὸν ἴδιον παῖδα, καὶ μάλιστα μετὰ τοσάντης ἐπιμελείας, ὥστε προύθυμεῖτο νὰ παρευρίσκηται καὶ διὰ τὴν μήτηρ ἐλουσε καὶ ἐσπαργάνου τὸ βρέφος· «Γενομένου δὲ τοῦ παιδὸς (ιστορεῖ ὁ Πλούταρχος), οὐδὲν ἦν ἔργον οὔτως ἀναγκαῖον, εἰ μὴ τι μηδέσιν, ως μὴ παρεῖναι τῇ γυναικὶ λαυρούσῃ τὸ βρέφος καὶ σπαργανούσῃ... Ἐπειδὴ δὲ τὸ βρέφος συνιέναι, παραλαβὼν αὐτὸς ἐδίδασκε γράμματα... Καίτοι γαρίεντα δοῦλον εἶγε γραμματιστὴν, ὅνομα Χίλωνα, πολλοὺς διδάσκοντας παιδεῖς. Οὐκ τέλειον δὲ τὸν οὐδὲν, διὰ φησιν αὐτὸς, ὅποδεούσιον κακῶς ἀκούειν, τὸν ὀτός αὐτοτίνεσθαι, μανθάνοντα βράδιον· οὐδὲ γε μηθρατος τελικούτου τῷ δούλῳ χάριν δρεῖταιν ἀλλ' αὐτὸς μὲν τὴν γραμματιστὴς, αὐτὸς δὲ νομοδιδάκτης, αὐτὸς δὲ γρματοτής... Καὶ τὰς ιστορίας δὲ συγγράψκι φησὶν αὐτὸς ἴδια χειρὶ καὶ μεγάλοις γράμμασιν, δπως οἴκοθεν ὑπάρχη τῷ παιδὶ πρὸς ἐμπειρίαν τῶν παλαιῶν καὶ πατρίων ὀφελεῖσθαι» (β). Ωςαύτως καὶ Αὔγουστος ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης, αὐτὸς ἐδίδαξε τοὺς ἀνεψιοὺς αὐτοῦ τὰ γράμματα καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν ἀλλων μαθήσεων, καὶ εἴκη πάντοτε ὅποτε τὴν ἐκυτῶν ἐπιτήρησιν· «Nepotes (λέγει ὁ ιστορικὸς Συστώνιος) et litteras, et notare, aliaque rudimenta per se plerumque docuit, ac nihil aequo laboravit, quam ut imitarentur chirographum suum. Neque cœnavit una, nisi

(α) Αύτόθι, κεφ. ι.

(β) Εὐσεβ. ἐκκλ. Ιστορ. Βιβλ. Σ'. κεφ. 2.

(γ) Ἐν βίῳ Κάτων. κεφ. κ'.

» ut in imo lecto assiderent, neque iter fecit,
» nisi ut vehiculo anteirent, aut circa ade-
» quitarent » (α).

Πρός ορθολιμῶν δὲ πάντοτε ἔχοντες οἱ γονεῖς ὅτι
φύλακες καὶ οἰκονόμοι βντας τὴς ιερᾶς τῶν παιδῶν
αὐτῶν παρακαταθήκτες, μέλλουσι ποτε ν' ἀπαντη-
θῶσι μεγάλας εὐθύνας, καὶ ἐνθυμούμενοι τὸ ἐν τῇ
θείᾳ Γραφῇ μνημονεύμενον θλιβερὸν παράδειγμα
τοῦ ἀρχιερέως Πλί (β), οὐδαμῶς οὐδέποτε ὁρεί-
λουσι ν' ἀμελήσωτι τοῦ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, σο-
βροῦ καθίλουστος τῆς τῶν τεκνῶν αὐτῶν ἀγωγῆς
καὶ παιδείας. Η δὲ ὡρέλεια τῆς μετὰ ζῆλου καὶ
προθυμίας ἐκπληρώσεις τοῦ καθίλουστος τούτου
δὲν εἶναι μικρά, δὲν εἶναι μόνον μερική, δὲν περι-
ορίζεται μόνον εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῶν γονέων
καὶ τῆς οἰκογενείας, τῆς ὅποιας εἰς γαρμονήν καὶ
ἀγλαΐσμα καὶ βάκτρον τοῦ γήρως ἀποβάίνουσιν οἱ
καλῶς παιδαγωγήθεντες νεανίας, ἀλλ' εἶναι μεγά-
λη, εἶναι κοινή, εἰς τὸν εὐρύτατον κύκλον τῆς κοι-
νωνίας καὶ τῆς πολιτείας ἐκτεινομένη. Η πετρίς
δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνευθερίας· οὔτε ἡ ἐ-
λευθερία, ἀνευ ἀρετῆς· οὔτε ἡ ἀρετή, ἀνευ πολι-
τῶν· ἀς μορφώσωμεν πολίτας ἀξίους, καὶ θέλομεν
ἔχει ταῦτα πάντα. Καὶ οἱ μὲν γονεῖς ἀς ἀγωνί-
ζωνται τὸν καλὸν τοῦτον ἀγῶνα ίδίᾳ, ἐξ αὐτῆς τῆς
ἀπαλῆς ἡλικίας τοὺς παῖδας εἰς αὐτὸν προσέλε-
φοντες καὶ προσκούντες· οἱ δὲ διδάσκαλοι καὶ
καθηγηταί, οὕτω προπαρετκευμένους παραλημ-
βάνοντες τοὺς νεανίας, εἰς τελειοτέρας καὶ αὐτοὶ
ἐγγυμνάζοντες ἀσκήσεις, ἀς ὅδηγῶτι τούτους εἰς τὸ
τέρμα τοῦ ἀγῶνος, ἵνα ἐπαξίως κομίσωνται τὸν
τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς ἀμαράντινον στέφανον.
Τότε πάντως εὐγενεστάτους θελομενούς δρέπεσθαι
τοὺς τοῦ πανεπιστημίου τούτου καρπούς.

FEHNGERICHE

« Ήτοι τὰ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ποινικὰ
δικαστήρια τῆς Γερμανίας.

—ο—

Τὰ δικαστήρια ταῦτα κατὰ πολλὰ ίδιαζοντα,
ἄν δικρός καὶ ἀρχικὸς σκοπὸς τῆς συστάσεως
ἔστιν ἀκριβῶς ἀγνωστος (*), ἡσαν κυρίως δικαστή-
ριχ ποινικὰ τῆς Γερμανίας κατὰ τὸν μεσαιῶνα,

σκοπὸν ἔχοντα, τούλαχιστον κατὰ τὴν πρώτην αὐ-
τῶν σύστασιν, τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ ἐπίτασιν τῆς
χαλκρωθείσης ποινικῆς ἐν Γερμανίᾳ δικαιοσύνης
κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς γενικῆς διαιλύσεως
τῆς ἐνότητος τῶν πολιτικῶν διεσμῶν. Πτερὴ μὲν
καὶ ἐδρα αὐτῶν τὴν Ὡνεστφαλία, αἱ δὲ συνεδριά-
σεις αὐτῶν ἐγίγνοντο ἐν μεγίστῃ μαστικότητι· ὅθεν
ἐκκλοῦντο τὰ δικαστήρια ταῦτα καὶ Οὐεστφαλικά
καὶ μαστικὰ δικαστήρια. Μὲν τῇ γενικῇ παραγγῆ
καὶ κοινωνικῇ ἀταξίᾳ, θτις ἐπεκράτει κατὰ τοὺς
χρόνους τοῦ μεσαιωνικοῦ σκότους ἐν Γερμανίᾳ, τὰ
δικαστήρια ταῦτα, ἀπερ ὥσαύτως καὶ ἐλεύθερη δι-
καστήρια ὁνομάζονται, ἀντικατέστησαν βαθμεῖδάν
τὰ ἐπισκοπικὰ καὶ αὐτοκρατορικὰ δικαστήρια, οὐγὶ
ἄνευ καὶ τῆς συγκαταθέσεως τῶν Λύτοκρατόρων, οἵτι-
νες μετεχειρίζοντο πολλάκις τὰ δικαστήρια ταῦτα,
τρομερὰ πανταχοῦ κατασταθέντα, ὅπως καταβάλ-
λωσι δι' αὐτῶν τοὺς ἀφηνιάζοντας καὶ ἀπαίθουντας
ἰσχυροὺς βασάλους τῆς αὐτοκρατορίας. Οὐλίγην κατ'
οὐλίγον διμως τὰ δικαστήρια ταῦτα παρεξετράπησαν
οὗτοις, ὅστε τὸ μυστήριον εἰς τὸ ὅποιον ἐκρύπτοντο
ἐγρηγόρευε τοῦ λοιποῦ ἀπαλειστικῶς ὡς ἐπι-
καλυμματικοῦ σκοπῶν καταγραφούν καὶ πράξεων στυ-
γερωτάτων. Διὰ τοῦ ἀπείρου πλήθους τῶν μελῶν
αὐτῶν, ἀτινα πανταχοῦ ἡσαν διεσπαρμένα, τὰ
δικαστήρια ταῦτα ἐπὶ πάσῃς τῆς Γερμανίας ἐξ-
έτεινον τὴν ἀπεριθριστον αὐτῶν ισχὺν. Οστις ἐν
οἰζόπιτος γάρ τῆς Γερμανίας εἶγε τινὰ ἀπαίτη-
σιν κατὰ τινος, καὶ παρὰ τοῖς συνήθεσι καὶ τακτι-
κοῖς δικασταῖς ἡττάτο, κατέφευγεν ἀμέσως εἰς τὰ
μυστικὰ δικαστήρια, ὅπως αὐτόθι μετὰ τοῦ
ἀντιδίκου αὐτοῦ. Η τρομερωτάτη αὐτῶν περίοδος
ἡν ἡ δεκάτη τετάρτη καὶ δεκάτη πέμπτη ἐκατοντα-
ετηρίς· ὅθεν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταῦτης ἡγέρθησαν
διπειροὶ ζωναι πανταχοῦ κατὰ τῶν δικαστηρίων
τούτων, τὸ δὲ 1461 πολλοὶ ἡγεμόνες καὶ πολλοὶ
πόλεις τῆς Γερμανίας, εἰς δὲ προσῆλθε καὶ ἡ
Ἐλβεστικὴ δίαιτα, διαφέρονται ἐγγραφάτικαν· ἐτι-
κίας διπος πάντα ἀδικούμενον ίδιας παρ' ἕαυτοῖς
δικαστοῖς, καὶ δι' αὐτοῦ ἐμποδίζωσι τὴν εἰς τὰ
κρύφαια δικαστήρια τῶν δικαστηρίων καταφυγήν. Διέ-
ροροι τάξεις τῆς Λύτοκρατορίας ἀπέτησαν παρά
τοῦ αὐτοκράτορος προστατευτικὰ διπλώματα κατὰ
τῆς αὐθικρεσίας τῶν δικαστηρίων τούτων· αὐτοὶ δὲ
οἱ αὐτοκράτορες πολλάκις, πλὴν εἰς μάτιν, ἀπεπε-
ράθησαν νὰ εἰσαγγέγωσιν εἰς τὰ δικαστήρια ταῦτα
κανονισμοὺς περιοριστικοὺς τοῦ βιαίου καὶ αύθι-
ρέτου αὐτῶν, διότι τὰ δικαστήρια ταῦτα ἡσαν πολλά
καὶ αὐτῶν τῶν Αὐτοκρατόρων ισχυρότερα. Ηρώτον
δὲ ἡ ισχὺς αὐτῶν κατελύθη, ὅτε ἐγένετο ἡ γενική
ἐν Γερμανίᾳ εἰρήνη, ὥργανίσθη δὲ δι' αὐτῆς ἐπι-
εικεστέρα τις διαδικασία, καὶ τέλος εἰσήχθη ὁ νέος
ποινικὸς τῆς Γερμανίας νόμος· ὅθεν τὸ τελευταῖον
μυστικὸν δικαστήριον, οὐ μνεῖται ἡ ιστορία
ἔστι τὸ ἐν Κέλλη τὸ 1568 συνδριάσαν. Εκτὸς τῆς
Οὐεστφαλίας ὑπῆρχον καὶ ἀλλαχοῦ μυστικὰ δικα-
στήρια ὡς π. γ. ἐν τῇ κατόπιν Σαξωνίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ
Θύλλανδίᾳ· πλὴν τῆς ισχύς τῶν ἔκτος τῆς Οὐεστφα-
λίας.

(α) Sueton. in vit. Augusti. c. LXIV.

(β) Bawil. A'. 6'. 12 καὶ ἑρξ. 6'.

(*) Πολλοὶ φρονεῦσιν διτὶ τὰ Fehngeriche ισυστήθησαν
ἄπειτο Κεράλου τοῦ Μεγάλου, διπος δι' αὐτῶν ἐμποδίσθω-
σιν οἱ Σάξωνες νὰ ἐπανέβωσιν εἰς τὴν εἰδωλολατρίαν. Άλ-
λοι δὲ λέγουσιν διτὶ τὰ δικαστήρια ταῦτα ἀνεφάνησαν πρὸ
τον τὸ 1210-1225, συστήνεντα διπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
τῆς Κολωνίας Engelbert. Ιωαὶ δὲ κατὰ πεθανότερον λό-
γον φεύγοντες καὶ κατ' οὐλίγον εἰς ἀρχαίων θύμων ἀνεπτύ-
γοντα τὰ δικαστήρια ταῦτα οὐα περίστανται κατὰ τὸν οὐ-
λώνα.